

Kulturområdet er en lille blindtarm

*Samtaler med Flemming Mouritsen i perioden 2008 til 2012
ved Herdis Toft og Karin Esmann Knudsen*

Du har markeret dig med en kulturanalytisk opfattelse, som står i modsætning til udviklingstænkningen?

– Børns fortællekultur er på linje med almuens fortællekultur, en aktuell børnekultur i øjenhøjde. Det er en opfattelse, der slog igennem i 1960'erne. Tidligere havde en udviklingspsykologisk opfattelse været fremherskende. Freuds historie om en dreng, der leger med en trisse, ses som udtryk for en tidlig ødipuskonflikt. I 1980'erne bryder udviklingstænkningen sammen, også som psykologisk fænomen. Tænkningen bliver regenereret og restaureret via kulturbegrebet, man ser det i højere grad som kulturfænomener. Det er et spørgsmål om at involvere både det kulturelle perspektiv og legen som en slags medium for pædagogikken. Der sker i høj grad en instrumentalisering på samme måde som i udviklingstænkningen.

Det samme gælder de sociologiske vinkler på børn, som i høj grad har været orienteret mod børns placering. Et skift, hvor man ser ikke bare børn, men også almindelige mennesker som aktører frem for udsat i et samfundsperspektiv. Kulturområdet er en lille blindtarm i forhold til de medicinske, de psykologiske

og de sociologiske felter. Båret af en form for udviklings- og opdragelsestænkning. Aktørperspektivet henter man fra kulturområdet, hvor man har beskæftiget sig med mundtlige kulturer. Det her eksisterer ikke uden deltagelse. Du er nødt til at være med. Ikke sådan at der er et rabiatskel mellem aktørerne og et publikum. Man har indbygget en nødvendig aktørposition. Dem der deltager, de kan på et eller andet niveau være med. Enhver kan fortælle de her historier, danse de her danse, synge de her sange. Tilegnelsen, læringen er ikke skilt ud i sit eget rum.

Her er der et grundproblem: et hvidt snit mellem på den ene side det at lære noget og så på den anden side brugen af det, man har lært. Hvad er skoleskriften for noget? Det er en træningsskrift, som ikke har været brugt til noget, heller ikke i det umiddelbare lokale, sociale rum. Den er en instrumentaliseret form. Man specialiserer en bestemt færdighed og abstraherer den til et helt alment fænomen: at kunne skrive, hvad det så er for noget. Det handler ikke om det, man skriver. Dette falder sammen med udviklingen af det moderne barndomsbegreb, børnene skal tilegne sig et kulturfænomen.

Sin moders dreng

Ungerne i en børnehave havde nogle gange et flip med at lave perleplader. Når det tog dem, sad de time efter time og lavede kulørte mønstre med de små plastikdimser. De voksne var mede perlerne fast på underlaget.

Nogle af perlepladerne blev sat op til pynt i børnehaven. Når børnene blev hentet, fik deres mødre og fædre mønstre til at hænge op derhjemme – hvis det da ikke var så flot, at de selv beholdt det. Så kunne det ske, at de voksne plagede for at få det.

– Neej, hvor er det pænt. Må jeg ikke nok få det, sagde den voksne.

– Nej, sagde ungen så. Det vil jeg selv have. Det er alt for flot.

Der var særlig én dreng, der hed Ole, som var helt vild til at lave perlemønstre. Evig og altid sad han dér og priklede perler, når trippet gik. Der var også en anden dreng. Han gad ikke lave perleplader, overhovedet ikke. Men det gjorde hans mor til gengæld – altså at han gjorde.

Hun var helt syg efter at få ham til at lave perlemønstre til sig.

– Åh, sagde hun. Neej, hvor er de flotte. Vil du ikke nok lave én til mig?

– Nej, sagde drengen.

– Åh, sagde moderen, bare én.

– Nej, sagde drengen.

– Ja, men alle de andres mor får én.

– Vil du ikke nok?

– Nej, sagde drengen. Jeg gider ikke.

Tiden gik og en efterårsdag havde de nok engang lavet perler. Men ikke drengen. Da moderen kom, blev hun igen helt syg for at få ham til at lave perler.

– Se, sagde moderen. Se dér. Vil du ikke nok lave én til mig.

– Nej, sagde drengen.

– Ah, men så hænger jeg den op på væggen, når vi kommer hjem.

– Nej, sagde drengen. Jeg gider ikke, har jeg jo sagt.

– Vil du ikke nok? Hvorfor er det kun mig? Vil du ikke nok?

– Nej, sagde drengen.

Hun blev ved med at plage og plage. Til sidst blev det nok. Så sagde drengen:

– Du sku hellere ha haft Ole til dreng.